

FilmoTeca

de Catalunya

No estoy hecho para ser amado

Je ne suis pas là pour être aimé, Stephan Brizé, 2005

El ball i el cor

Un tango per la tristesa

No estoy hecho para ser amado pertany a un tipus de films que amenacen amb acabar formant un nou gènere cinematogràfic: les pel·lícules de tango. No es tracta únicament de produccions argentines o uruguaies, la qual cosa podria entendre's des d'una perspectiva «folklòrica». Tanmateix, el fenomen del tango transcendeix les fronteres del riu de la Plata. Què n'hi ha en aquesta música i el seu ball que ho converteixen fàcilment en metàfora, en detonador d'històries, en estètica dominant? Enrique Santos Discépolo, un dels seus màxims exponents, va definir al tango com «un pensament trist que es balla». En aquest sentit, *No estoy hecho para ser amado* almenys és fidel a l'esperit del tango: estem davant un film on la tristesa balla.

El primer que cal dir és que avui veurem una pel·lícula discreta. Això és, al mateix temps, un elogi de les seves virtuts i una crítica dels seus defectes. Aquesta discreció pot elogiar-se perquè està a to amb la història que relata: una història mínima,

íntima, que no necessita d'escarafalls. Però també pot criticar-se perquè no planteja gens de nou, perquè repeteix estereotips, perquè cau en el sentimentalisme buit.

Sense cap dubte la màxima virtut de *No estoy hecho para ser amado* està en les seves actuacions, discretes també, però en aquest cas amb una discreció potent. Fa algunes setmanes, a propòsit de l'exhibició de *The Queen*, reflexionàvem sobre la contenció. Dèiem, llavors, que de vegades es confon la impassibilitat amb l'immobilisme. Avui estem davant la possibilitat de comparar l'actuació de Helen Mirren en *The Queen*, tan llorejada, amb la de Patrick Chesnais en el paper protagonista de Jean-Claude.

Igual que la reina, Jean-Claude també és un personatge que pretén no mostrar els seus sentiments. Així, ambdós porten una màscara, la màscara de la impassibilitat. Però darrere de la màscara de la reina s'amaga el simple respecte per les formes. La reina és un maniquí. En canvi, darrere de la màscara de Jean-

Claude s'amaga l'avorriment, la decepció, el desengany, el fracàs i la por a fracassar de nou. Paradoxalment, un personatge de ficció, Jean-Claude, acaba tenint més «carn» que altre basat en una persona real (i real). L'actuació de Chesnais és tan potent que fa evocar tota una galeria de fracassats que poblen la millor literatura i el millor cinema del segle XX i que ocupen un important espai en la nostra memòria.

La història de *No estoy hecho para ser amado* és mínima: un home solitari –Jean-Claude– comença a assistir a lliçons de tango, on coneixerà a una dona –Françoise –que està a punt de celebrar el seu matrimoni, etcètera. Si veiem aquesta pel·lícula com una història d'amor, no té cap interès. És a dir, ja la vam veure dues-centes vegades. Aquest és el seu gran problema: que al final comet el pecat del facilisme i es tanca com si es tractés d'una història d'amor.

En el fons, l'excusa del tango no aporta gens a la pel·lícula. Més enllà de ser el detonador circumstancial de les relacions

entre Jean Claude i Françoise, el seu ús com metàfora resulta desafortunat. En un primer moment, semblaria que el tango, amb la seva característica sobreactuació, permetria als personatges mantenir intacte el seu espai vital. Però després resulta que el ball desborda les passions... Resulta impossible ser més tòpic.

Afortunadament també és possible veure altres coses en la pel·lícula. Per exemple, el cru retrat de les relacions paternals. Les relacions de Jean-Claude amb el seu pare i amb el seu fill són en realitat un reflex de la seva incapacitat per a relacionar-se. La incomunicació, la por i l'autoritarisme fan impossible qualsevol relació.

Paral·lelament, el film treu el cap tímidament per les relacions familiars femenines. Però en aquest cas la interacció de Françoise amb la seva mare i la seva germana està marcada per les imposicions de la societat i per l'obligació de complir els anhels de la mare. Una manera de relacionar-se que sembla típicament femenina, com si la mare li digués a la seva filla: tu has de sacrificar-te perquè jo m'he sacrificat per tu.

Sigui com sigui, el resultat és el mateix: individus incapaços de relacionar-se, insegurs, infeliços. Jean-Claude és conscient d'això i intenta salvar al seu fill. Aquesta «salvació», no obstant això, no té gens de romàntic: implica l'acceptació del propi patetisme, del propi fracàs.

Aquesta acceptació, en el context de les relacions pare-fill, és d'una tristesa infinita.

Que algú escrigui un tango.

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: Stephan Brizé
Productor: Milena Poylo i Gilles Sacuto
Guió: Stéphane Brizé i Juliette Sales
Muntatge: Anne Klotz
Fotografia: Claude Garnier
Vestuari: Ann Dunsford
Música: Eduardo Makaroff i Christoph H. Müller
Companyia productora: TS Productions
Nacionalitat: França
Durada: 93 minuts

Actors

Patrick Chesnais: Jean-Claude
Anne Consigny: Françoise
Georges Wilson: El pare de Jean-Claude
Lionel Abelanski: Thierry, el nuvi de Françoise
Cyril Couton: el fill de Jean-Claude
Geneviève Mnich: la mare de Françoise
Hélène Alexandridis: la germana de Françoise
Anne Benoît: la secretària

Filmografia

1999
Le bleu des villes
1996
L'oeil qui traîn
1993
Bleu dommage